Pszichológia szigorlat

Tételsor

	Tétel címe	Pszichológiai résztémák	Ajánlott szakirodalom
1.	**A pszichológia mint tudomány: tárgya, főbb irányzatai és módszerei**	A pszichológia fogalma, tárgya, céljai, alap- és alkalmazott területei. A pszichológia főbb irányzatai: biológiai, behaviorista, kognitív, pszichoanalitikus és humanisztikus megközelítés. A pszichológiai kutatások alapvető módszerei: megfigyelés, kísérlet, interjú, kérdőív, pszichológiai tesztek. A pszichológiai vizsgálatok etikai alapelvei.	● Atkinson, R. C., & Hilgard, E. R. (2025). *Pszichológia* (3., átdolgozott kiadás). Osiris Kiadó. ● Bernáth, L., & Révész, Gy. (2002). *A pszichológia alapjai*. Tertia Kiadó. ● Pléh, Cs., Gervain, J., Meskó, N., & Sass, J. (Szerk.). (2022). *Pszichológia*. Akadémiai Kiadó.
2.	**A fejlődéslélektan alapkérdései és a pszichés fejlődés meghatározó tényezői**	A fejlődéslélektan fogalma, tárgya és vizsgálati módszerei. A pszichés fejlődés biológiai, környezeti és társas meghatározói; az öröklés és a környezet kölcsönhatása. A fejlődés folytonosságának és szakaszosságának kérdése, kritikus és szenzitív periódusok. A fejlődéslélektan főbb elméleti megközelítései: éréselméleti, tanuláselméleti, kognitív-konstruktivista és szociokulturális szemlélet.	● Cole, M., & Cole, S. R. (2006). Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó. ● Vajda, Zs. (2014). A gyermek pszichológiai fejlődése. Saxum Kiadó.
3.	**A korai pszichés fejlődés: a méhen**	A prenatális fejlődés szakaszai és a magzati	● Cole, M., & Cole, S. R. (2006). Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó.

	belüli élettől a csecsemőkorig	fejlődést befolyásoló tényezők. Az újszülöttkor pszichológiai sajátosságai. A csecsemőkori mozgásos, értelmi, érzelmi és társas fejlődés főbb jellemzői. A korai szülő–gyermek interakciók szerepe a pszichés fejlődésben.	● Mérei, F., & V. Binét, Á. (2001). Gyermeklélektan. Medicina Könyvkiadó. ● Vajda, Zs. (2014). A gyermek pszichológiai fejlődése. Saxum Kiadó.
4.	**A kötődés és a korai érzelmi kapcsolatok szerepe a személyiségfejlődésben, különös tekintettel az óvodakezdésre**	A kötődés fogalma, kialakulása és jelentősége a személyiségfejlődésben. A korai érzelmi kapcsolatok szerepe az érzelmi biztonság, az érzelemszabályozás és a társas kapcsolatok fejlődésében. Harlow és Spitz vizsgálatainak tanulságai. Bowlby kötődéselmélete, Ainsworth idegenhelyzet-vizsgálat a és a kötődési mintázatok. A szeparációs szorongás életkori sajátosságai és megnyilvánulásai. Az óvodakezdés mint elválási és alkalmazkodási helyzet. Winnicott átmeneti tárgy fogalma és szerepe az érzelmi biztonság fenntartásában. A fokozatos, szülővel történő beszoktatás pszichológiai jelentősége, az óvodapedagógus mint további kötődési személy szerepe az óvodai beilleszkedés támogatásában.	● Cole, M., & Cole, S. R. (2006). Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó. ● Mérei, F., & V. Binét, Á. (2001). Gyermeklélektan. Medicina Könyvkiadó. ● Vajda, Zs. (2014) (4. bővített, átdolgozott kiadás). A gyermek pszichológiai fejlődése. Saxum Kiadó. ● Ranschburg, J. (2014). Szeretet, erkölcs, autonómia. Saxum Kiadó.

5.	**Az érzékelés, az észlelés, a figyelem és a mozgás fejlődése gyermekkorban**	Az érzékelés és az észlelés fogalma, folyamatai és fejlődése. Az érzékelési modalitások, az észlelési konstanciák és a perceptuális szerveződés alapelvei. A figyelem típusai, jellemzői és életkori változásai, különös tekintettel a szelektív figyelemre. A tudat és a tudatállapotok, az alvás szerepe a fejlődésben. A mozgásfejlődés főbb állomásai, az elemi mozgásminták és az első életév mozgásfejlődése. A mozgás, a szenzomotoros tapasztalatszerzés és a kognitív fejlődés összefüggései. Az érzékelési, észlelési, figyelmi és mozgásos folyamatok óvodáskori sajátosságai, jelentőségük a gyermek megismerő tevékenységében és tanulásában.	● Atkinson, R. C., & Hilgard, E. R. (2025). *Pszichológia* (3., átdolgozott kiadás). Osiris Kiadó. ● Cole, M., & Cole, S. R. (2006). Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó. ● Pléh, Cs., Gervain, J., Meskó, N., & Sass, J. (Szerk.). (2022). *Pszichológia*. Akadémiai Kiadó.
6.	**A kisgyermekkori és óvodáskori pszichés fejlődés sajátosságai**	A kisgyermekkor és az óvodáskor testi, mozgásos, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésének jellemzői. Az önállósodás és az éntudat fejlődése. Erikson pszichoszociális fejlődéselméletének kisgyermek- és óvodáskori szakaszai. Az önszabályozás és a társas alkalmazkodás fejlődése. Az egyéni fejlődési különbségek jelentősége.	● Cole, M., & Cole, S. R. (2006). Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó. ● Mérei, F., & V. Binét, Á. (2001). Gyermeklélektan. Medicina Könyvkiadó. ● Vajda, Zs. (2014). A gyermek pszichológiai fejlődése. Saxum Kiadó.

7.	**A tanulás és az emlékezet pszichológiai alapjai, fejlődése gyermekkorban és pedagógiai vonatkozásai**	A tanulás fogalma és főbb formái: habituáció, klasszikus és operáns kondicionálás, utánzás, megfigyeléses és komplex tanulás. A szociális tanulás elmélete. A megerősítés, a jutalmazás, a dicséret és a büntetés szerepe a viselkedés alakításában. Az emlékezeti folyamatok (kódolás, tárolás, előhívás) és az emlékezeti rendszerek (szenzoros emlékezet, rövid távú és munkamemória, hosszú távú emlékezet). A tanulási és emlékezeti folyamatok fejlődése és sajátosságai óvodáskorban. Az óvodapedagógus szerepe a tanulás támogatásában, a motiváció és a gyermeki személyiség fejlődésének elősegítésében.	● Atkinson, R. C., & Hilgard, E. R. (2025). *Pszichológia* (3., átdolgozott kiadás). Osiris Kiadó. ● Bernáth, L., & Révész, Gy. (2002). A pszichológia alapjai. Tertia Kiadó. ● Cole, M., & Cole, S. R. (2006). Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó.
8.	**A gondolkodás és az értelmi fejlődés pszichológiája**	A gondolkodás fogalma, folyamatai, a fogalomalkotás és a problémamegoldás. Piaget kognitív fejlődéselmélete, a szenzomotoros és a műveletek előtti szakasz jellemzői. Vigotszkij szociokulturális megközelítése, a legközelebbi fejlődési zóna fogalma. A gyermeki világkép és a mágikus gondolkodás sajátosságai. A végrehajtó funkciók fejlődése óvodáskorban.	● Atkinson, R. C., & Hilgard, E. R. (2025). *Pszichológia* (3., átdolgozott kiadás). Osiris Kiadó. ● Cole, M., & Cole, S. R. (2006). Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó. ● Vajda, Zs. (2014). A gyermek pszichológiai fejlődése. Saxum Kiadó.

9.	**A nyelvi és kommunikációs fejlődés pszichológiája**	A nyelv és a kommunikáció fogalma, funkciói. A beszédfejlődés előfeltételei és főbb szakaszai. A nyelvelsajátítás elméletei: behaviorista, nativista és interakcionista megközelítések. A nyelvi fejlődés és a gondolkodás kapcsolata. Az óvodáskori beszéd és kommunikáció sajátosságai, a pragmatikai készségek és a társas kommunikáció fejlődése.	● Cole, M., & Cole, S. R. (2006). Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó. ● Mérei, F., & V. Binét, Á. (2001). Gyermeklélektan. Medicina Könyvkiadó. ● N. Kollár, K., & Szabó, É. (Szerk.). (2017). Pedagógusok pszichológiai kézikönyve I-III. Osiris Kiadó.
10.	**A motiváció pszichológiája és a motiváció fejlődése gyermekkorban**	A motiváció fogalma, alapvető folyamatai és elméletei. A szükségletek, motívumok és késztetések szerepe a viselkedés szabályozásában. Maslow szükséglethierarchiája, az intrinzik és extrinzik motiváció. A kíváncsiság, az exploráció és a kompetenciamotívum fejlődése. A játék és a tanulás motivációs sajátosságai óvodáskorban.	● Atkinson, R. C., & Hilgard, E. R. (2025). *Pszichológia* (3., átdolgozott kiadás). Osiris Kiadó. ● Bányai, É., & Varga, K. (2013). Affektív pszichológia. Medicina Könyvkiadó. ● Bernáth, L., & Révész, Gy. (2002). A pszichológia alapjai. Tertia Kiadó.
11.	**A játék pszichológiája és szerepe a gyermeki fejlődésben**	A játék fogalma, sajátosságai, funkciói és fejlődése. A játék pszichológiai elméletei: a pszichoanalitikus megközelítés; Piaget játékfejlődési elmélete; Vigotszkij elmélete; Winnicott értelmezése. A játék főbb típusai és	● Cole, M., & Cole, S. R. (2006). Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó. ● Mérei, F., & V. Binét, Á. (2001). Gyermeklélektan. Medicina Könyvkiadó. ● Stöckert, K. (2011). Kis játékpszichológia. Eötvös József Könyvkiadó.

		életkori sajátosságai. A szimbolikus játék és a szerepjáték szerepe a kognitív, érzelmi és társas fejlődésben. A játék jelentősége az élményfeldolgozásban, az önkifejezésben és az önszabályozás fejlődésében.	
12.	**A szocializáció, a társas kapcsolatok és a csoport fejlődéslélektani sajátosságai**	A szocializáció fogalma, folyamata és főbb színterei. A család és a szociokulturális környezet szerepe a személyiségfejlődésben, a szülői nevelési stílusok és szocializációs minták. Az óvodáskorú gyermek társas kapcsolatainak és kortárskapcsolatainak fejlődése. A gyermekcsoportok kialakulása, a csoportfejlődés szakaszai (együttlét, együttmozgás, összedolgozás, együttműködés), Mérei Ferenc csoportlélektani megközelítése. A csoportdinamika hatása a személyiségfejlődésre. Az erkölcsi fejlődés elméletei (Piaget, Kohlberg), a szabálytudat és a proszociális viselkedés fejlődése. Az együttműködés, az agresszió és a konfliktuskezelés óvodáskori sajátosságai. Az óvodai közösség és az óvodapedagógus szerepe a szociális	● Cole, M., & Cole, S. R. (2006). *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó. ● Mérei, F., & V. Binét, Á. (2001). *Gyermeklélektan*. Medicina Könyvkiadó. ● N. Kollár, K., & Szabó, É. (Szerk.). (2017). *Pedagógusok pszichológiai kézikönyve I–III.* Osiris Kiadó. ● Ranschburg, J. (2014). *Szeretet, erkölcs, autonómia*. Saxum Kiadó. ● Smith, E. R., Mackie, D. M., & Claypool, H. M. (2016). *Szociálpszichológia*. ELTE Eötvös Kiadó.

		kompetenciák fejlődésében.	
13.	**A gyermeki képzelet, a mese és a rajzfejlődés pszichológiai sajátosságai**	A képzelet fogalma, típusai és fejlődése gyermekkorban. A fantázia, a szimbolikus és vizuális gondolkodás, valamint a valóság és a képzelet elkülönítésének sajátosságai óvodáskorban. A mese pszichológiai jelentősége, szerepe az érzelmi fejlődésben, az élményfeldolgozásban és az önkifejezésben. A gyermekrajz fejlődési szakaszai és az ábrázolás életkori sajátosságai. Az ábrázolótevékenység szerepe az önkifejezésben és az élmények feldolgozásában. A gyermekrajz pszichológiai értelmezésének lehetőségei, figyelemfelhívó jelei és korlátai, különös tekintettel az óvodapedagógus kompetenciahatáraira.	● Boldizsár, I. (2025). *Meseterápia: Mesék a gyógyításban és a mindennapokban* (átdolgozott, bővített kiadás). Magvető Kiadó. ● Cole, M., & Cole, S. R. (2006). *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó. ● Kádár, A. (2013). *Mesepszichológia: Az érzelmi intelligencia fejlesztése gyermekkorban*. Kulcslyuk Kiadó. ● Kádár, A. (2014). *Mesepszichológia 2.: Útravaló kényes nevelési helyzetekhez*. Kulcslyuk Kiadó. ● Mérei, F., & V. Binét, Á. (2001). *Gyermeklélektan*. Medicina Könyvkiadó. ● Vajda, Zs. (2014). *A gyermek pszichológiai fejlődése*. Saxum Kiadó. ● Vass, Z. (2021). *A rajzvizsgálat pszichodiagnosztikai alapjai: Projekció, kifejezés, mintázatok* (3. kiadás). Flaccus Kiadó.
14.	**Az intelligencia, a kreativitás és a tehetség pszichológiája**	Az intelligencia fogalma, főbb elméletei és mérési lehetőségei (Binet, Spearman, Wechsler, Cattel). Gardner többszörös intelligencia elmélete és Goleman érzelmi intelligencia-modellje. Az intelligencia fejlődése, az öröklés és a környezet szerepe az egyéni különbségek alakulásában. A kreativitás fogalma,	● Atkinson, R. C., & Hilgard, E. R. (2025). *Pszichológia* (3., átdolgozott kiadás). Osiris Kiadó. ● Cole, M., & Cole, S. R. (2006). Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó. ● Czeizel, E. (2004). *Sors és tehetség.* Urbis. ● Goleman, D. (2024). *Érzelmi intelligencia*. Open Books. ● N. Kollár, K., & Szabó, É. (Szerk.). (2017). Pedagógusok pszichológiai kézikönyve I-III. Osiris Kiadó.

		összetevői és kapcsolata az intelligenciával. A tehetség és a tehetségígéret fogalma, főbb modelljei (Renzulli, Czeizel). A kreativitás és a tehetség korai megnyilvánulásai óvodáskorban.	
15.	**Az eltérő fejlődésmenet, a különleges bánásmód, az integráció és az inklúzió pszichológiai kérdései, valamint az iskolaérettség és az óvoda–iskola átmenet pszichológiai sajátosságai**	A tipikus és atipikus fejlődés fogalma, az egyéni fejlődési különbségek pszichológiai háttere. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek (SNI, BTMN, kiemelten tehetséges gyermekek) főbb pszichológiai jellemzői és egyéni szükségletei. A fejlődési rizikó- és védőfaktorok, a korai felismerés és támogatás jelentősége. Az integráció és az inklúzió fogalma, a befogadó óvodai környezet pszichológiai feltételei. A differenciált pedagógiai bánásmód és az egyéni szükségletekhez igazodó támogatás. Az iskolaérettség fogalma és pszichológiai összetevői: kognitív, nyelvi, érzelmi, szociális és önszabályozási érettség. A szabálytudat, az általános és időbeli tájékozottság, a beszédészlelés és -produkció, valamint a számfogalom fejlődése. Az iskolaérettség megítélésének egyéni szempontjai és az óvoda–iskola átmenet	• Cole, M., & Cole, S. R. (2006). *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó. • Forgács, Zs. (2021). *Oviból a suliba: Iskolaérettségi kisokos*. Móra Könyvkiadó. • Madarassy-Szücs, A., Sipos, B., Túri, A., & Vétek, Zs. (2025). *AuTipikus: Útikalauz az autizmusról kíváncsi elméknek*. Park Könyvkiadó. • N. Kollár, K., & Szabó, É. (Szerk.). (2017). *Pedagógusok pszichológiai kézikönyve I–III.* Osiris Kiadó. • Racsmány, M. (2007). *A fejlődés zavarai és vizsgálómódszerei*. Akadémiai Kiadó. • Szigeti, Zs. (2023). *Társas-kommunikációs készséget fejlesztő csoportos foglalkozások óvodás gyermekek számára*. Neteducatio Kft. **Jogszabályok** • 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről. Különösen a 4. § 3. és 25. pontja (a BTMN és az SNI fogalma), valamint a 47. § (az érintett gyermekek ellátása). Elérhető: https://njt.jog.gov.hu/jogszabaly/2011-190-00-00 • 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről. Különösen a szakértői bizottsági tevékenységre, az SNI és BTMN megállapítására, valamint a szakértői véleményre vonatkozó rendelkezések. Elérhető:

		pszichológiai sajátosságai.	https://njt.jog.gov.hu/jogszabaly/2013-15-20-5H
16.	**Az óvodapedagógus szakmaközi együttműködésének pszichológiai alapjai és gyermekvédelmi feladatai**	Az óvodapedagógus szerepe a gyermek pszichés fejlődésének támogatásában, kompetenciái és kompetenciahatárai. Szakmaközi együttműködés az óvoda- és iskolapszichológussal, a pedagógiai szakszolgálattal és más segítő szakemberekkel. A konzultáció és az esetmegbeszélés jelentősége. A gyermekvédelmi jelzőrendszer működése, a veszélyeztetettség felismerése és a jelzési kötelezettség.	• Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar (ELTE PPK): *Országos Iskolapszichológiai Módszertani Bázis – szakmai és módszertani anyagok.* Elérhető: https://oimb.elte.hu/content/bazis-eloadasok-idorendben.t.40873?m=9799 • 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról. Különösen a 17. § (a gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer, jelzési és együttműködési kötelezettségek). Elérhető: https://njt.jog.gov.hu/jogszabaly/1997-31-00-00 • 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról. Különösen a 132. § (az óvoda- és iskolapszichológus feladatai). Elérhető: https://njt.jog.gov.hu/jogszabaly/2012-20-20-5H • 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről. Különösen a 29. § (az óvoda- és iskolapszichológiai ellátás koordinációja). Elérhető: https://njt.jog.gov.hu/jogszabaly/2013-15-20-5H • 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról. 1. melléklet, különösen a „Személyi feltételek” és „Az óvoda kapcsolatai” című részek. Hatályos szöveg. Elérhető: https://njt.jog.gov.hu/jogszabaly/2012-363-20-22